

Alpeviol

Cyclamen *Cyclamen purpurascens* Mill.; *Cyclamen* sp.

Synonymer: *Cyclamen europaeum* L.

Primulaceae - Kodriverfamilien

Del anvendt:

radix (rod)

rhizoma (jordstængel)

Lægemiddelplante i DK i år: 1619; 1672; 1772

Forekommer i Danmark: Nej

Slægten er udbredt omkring Middelhavet, Centraleuropa og Kaukasus. Ægte alpeviol er oprindelig i Central- og Sydeuropa.

Historiske navne: arthanitæ; madekernerod

Løsnende, afførende, bidende skarp

Alpevioler kendes på de enlige, nikkende blomster, med tilbagebøjede kronblade. Både blomster og blade skyder direkte fra flerårige, ofte knoldformede jordstængler, som også er den medicinske anvendte del. Den "europæiske" ægte alpeviol (*C. purpurascens*) har sødligt duftende blomster, og en rundlig, fladtrykt knold (jordstængel). Når knolden er frisk er den sortbrun udvendig, hvidgul indvendig, kødagtig, og med meget skarp, bitter, bidende, brændende og ubehagelig smag.

Schumacher skriver (i 1825) at alpeviolrod "regnes til de afførende – stærk purgerende – ormdrivende – det Maanedlige befordrende og fordelende Midler. Sieldener den bleven anvendt indvortes, formedelst sin stærkvirkende Kraft og dens Skarphed. Udvortes derimod har man brugt den at indgnide Saften som fordelende Middel i haarde Svulste eller Hævelser, Miltens og Leverens Forstoppelser, og ved Ormtilfælde; ogsaa ved denne dens Brug viser Virksomheden paa Tarmene sig, da den affører, ja selv vil man have bemærket at den driver Fosteret. Imod Gulsot og Asthma har man anvendt den, enten i Pulver eller Decoct-Form. [...] Unguentum Arthanitæ er en Blanding af andre skarpe og tildeels afførende Midler, som især er bleven brugt til at indgnide paa Maven, imod forhærdede Kiertler i Maven, haarde Ureenligheder, imod Orm, i Vattersot, ved at befordre det Maanedlige og flere Tilfælde; men maa bruges forsigtig, da Huden angribes deraf." Paulli skriver (i 1648) at alpeviolrod er den vigtigste del af en apotekersalve kaldet "Unguentum de Arthanita" og kritiserer apotekerne for ikke at dyrke den og bruge den frisk, men istedet importere rødderne. Den bruges bl.a. i næsen til at "rense hovedet", men Paulli skriver derudover at det er et stærk medikament som må "gives agt på", og henviser til andre forfattere for mere viden om hvor og hvor ikke den bør bruges.

Fig. 1. *Cyclamen purpurascens* - Radix - FS 3116. Egentlig rhizoma (jordstængel) eller tuber (knold),

men ofte anført som radix (rod) og kaldet ægte alpeviolrod.